

Alternatif raporlama İşkenceye Karşı Komite'ye

BM İşkenceye Karşı Sözleşme'ye (UNCAT) Taraf olan tüm Devletler İşkenceye Karşı Komite'ye (CAT) düzenli raporlar sunmak zorundadır. Bir Taraf Devlet İKK tarafından gözden geçirildiğinde, Devlet Sözleşme'nin yükümlülüklerini nasıl yerine getirdiğini açıklamalıdır ve Komite daha iyi bir uygulama için gerekli reformlara yönelik tavsiyelerde bulunacaktır.

Alternatif (veya gölge) raporlama, STK'ların ülkelerinin İKK tarafından incelenmesi sürecine katılmak ve böylece antlaşma yükümlülüklerinin uygulanmasını kolaylaştırmak için yazılı başvurularda bulunabilecekleri bir araçtır. Alternatif raporun amacı Devletin raporunun yerini almak değil, raporlama sürecinde analitik bir tamamlayıcı olarak hareket etmektir.

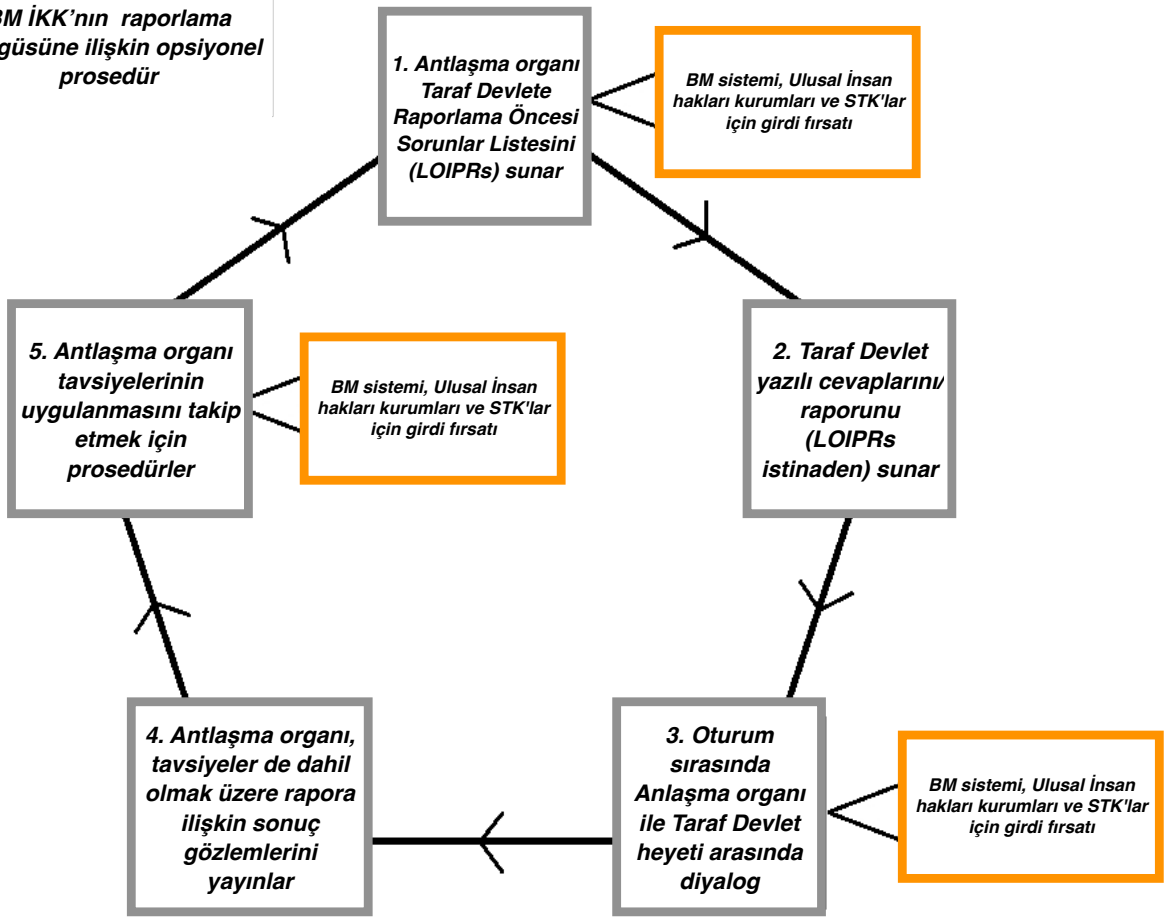
1. STK'lar nasıl katılabilir?

Komite, STK'lara hem standart hem de isteğe bağlı raporlama prosedüründe raporlama döngüsüne (UNCAT Madde 19) katılmaları için özel fırsatlar sunmaktadır. Taraf Devletlerin, onaylamadan bir yıl sonra bir başlangıç raporu ve daha sonra her dört yılda bir, her biri Devletin UNCAT hükümlerini iç hukuklarına ve uygulamalarına nasıl uyguladıklarını gösteren periyodik raporlar sunmaları gerekmektedir. Raporlama döngüsü onaylama tarihinden itibaren başlar ve STK'lar bu noktadan itibaren katılabilir.

Standart raporlama prosedürü

Standart prosedüre göre, Devlet raporunun sunulmasının ardından İKK, Taraf Devlete gönderilmek üzere bir Sorunlar Listesi (LOIs) kabul edecek ve Taraf Devlet de İKK oturumundaki diyalog sırasında tartışılmak üzere yazılı sunumlarla yanıt verecektir. İKK daha sonra, bazıları bir yıl içinde Taraf Devlet ile birlikte takip edilecek olan sonuç gözlemlerini ve tavsiyelerini kabul edecektir.

*BM İKK'nın raporlama
döngüsüne ilişkin opsiyonel
prosedür*

Raporlama döngüsünün isteğe bağlı prosedürünü gösteren döngü

Raporlama döngüsünün her iki prosedüründe de (standart veya isteğe bağlı) STK'lar İKK'ya rapor/yazılı sunum gönderebilirler:

- Taraf Devlete sunulacak Sorunlar Listesinin (LOIs) veya Raporlama Öncesi Sorunlar Listesinin (LOIPRs) kabul edilmesine yardımcı olmak;
- inceleme sırasında Taraf Devlet'in raporunun incelenmesi için; veya
- Takip sürecinde geri bildirim olarak.

Aşağıdaki kılavuz ilkeler, STK'ların Komite'ye alternatif raporlar hazırlamalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır. STK'ların İKK ile ilişki kurabileceği başka yollar da vardır; bunlar arasında, STK'ların sorunları Komite'ye iletmeleri için iyi bir fırsat olan incelemenin sözlü brifing oturumlarına katılmak da yer almaktadır. Komite nezdinde STK katılımına ilişkin daha fazla bilgiyi OHCHR web sitesindeki "STK'lar ve UIHK'lar için Bilgiler" bölümünde bulabilirsiniz².

² http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/follow_up_ngo.htm

2. Alternatif raporlar - genel kılavuz ilkeler

Yukarıda açıklandığı üzere, alternatif raporlama, STK'lar için BM antlaşma raporlama sürecinin etkinliğini artırmanın ve ilgili antlaşmanın uygulanmasına ilişkin sorunlarının ele alınmasını sağlamanın yararlı bir yoludur. STK'lar en son Taraf Devlet raporundaki bilgiler hakkında yorum yapmalı ve İKK'ya sunulan bilgiler genellikle eksik olduğundan, STK'lar İKK'nın daha eksiksiz bir analiz yapabilmesi ve ilgili konuları çeşitli perspektiflerden anlayabilmesi için ek bilgiler sunmalıdır.

Aşağıdaki taslak hazırlama kılavuzları kapsamlı değildir. Ancak, tüm kılavuz ilkelerin gölge rapora dahil edilmesini tavsiye etmekle birlikte, STK'nın odaklanmayı planladığı konulara bağlı olarak bazılarının diğerlerinden daha fazla vurgulanması gerekebilir.

a. Gözden Geçirme Komitesi ve Taraf Devlet raporları

İKK tarafından son gözden geçirme sırasında yapılan tavsiyeleri ve Taraf Devlet tarafından halihazırda sunulan bilgileri göz önünde bulundurun. Devlet bu tavsiyeleri nasıl yerine getirdi veya kendi taahhütlerini nasıl yerine getirdi? İKK ve ilgili sözleşme organları tarafından yayınlanan önceki sonuç gözlemleri, tavsiyeler, LOI'ler ve LOIPR'ler ile birlikte ülkenizin önceki ve güncel Devlet raporlarının kopyalarını edinmek, hangi bilgilerin ve konuların dahil edilmesi gerektiğini ve İKK'nın Devlete hangi soruları sorması gerektiğini belirlemeye yardımcı olacaktır.

b. UNCAT'i ve Komite'nin genel yorumlarını inceleyin

Komite, STK'lar tarafından sunulan bilgilerden sadece kendi yetki alanına girenleri inceleyecektir. Sözleşme'nin uygulanmasıyla ilgili olmayan hiçbir bilgi kullanılmayacaktır. Bu amaçla, yükümlülüklerinizi tam olarak anlamak için ülkeniz tarafından konulan çekince veya beyanlarla birlikte sözleşme hükümlerini ve Komite'nin genel yorumlarını ayrıntılı olarak incelemek faydalı olacaktır.

c. Raporun dili

STK raporları tercüme edilmez ve bu nedenle BM'nin resmi dillerinden (Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca) en az birinde olmalıdır. Eğer birden fazla çeviri sağlanamıyorsa, raporu İngilizce olarak sunmalısınız. Komite üyelerinin çoğunluğu çalışma dili olarak İngilizce kullandığından, bu en geniş dağıtımı sağlayacaktır.

d. Tüm gölge raporlar yayınlanır

STK'lar tarafından sağlanan tüm bilgiler Komite'ye ulaştıktan sonra İKK'nın internet sitesinde yayınlanır. Bu nedenle, mağdurların veya ailelerinin isimleri, açık rızaları olmadan kullanılmamalıdır.

e. Başvuru için zaman çizelgeleri

STK'lar gölge raporun hazırlanmasını önceden ve Komite tarafından belirlenen son teslim tarihlerine ve uygulamalarına göre planlamalıdır. Son teslim tarihleri aşağıdaki kriterlere göre belirlenir:

- i. LOI ve LOIPR'lerin kabul edilmesinde Komite'ye yardımcı olacak raporlar, listenin kabul edileceği oturumun açılışından 10 hafta önce sunulmalıdır.

ii. *Taraf Devletin raporuna ilişkin raporlar, Taraf Devletin gözden geçirileceği oturumun açılışından 2 hafta önce sunulmalıdır.*

İKK'nin, Devletler tarafından yıl içinde farklı noktalarda isteğe bağlı usul kabulleri alabileceğini unutmayın. Bu nedenle, bir sonraki Komite oturumunda ÖÖPR'leri kabul edilecek Taraf Devletlerin listesi oldukça geç yayınlanabilir. Sonuç olarak, herhangi bir yıl içinde ÖUPR'leri kabul edilen Taraf Devletlerden hangilerinin Mayıs oturumunda, hangilerinin Kasım oturumunda kabul edileceğini tahmin etmek zordur. Bu nedenle Komite Sekretaryası, STK'lara, herhangi bir yıl içinde konu listesi kabul edilecek Taraf Devletler için Komite'nin Mayıs oturumundan önce rapor hazırlamalarını tavsiye etmiştir. Eğer LOIPR Mayıs ayında değil de Kasım oturumunda kabul edilirse, Mayıs oturumu öncesinde sunulan STK raporu kullanılmaya devam edilecektir.

f. *Raporlar nereye gönderilir*

Raporlar elektronik ortamda cat@ohchr.org adresindeki Komite Sekretaryasına sunulmalıdır. STK'lar ayrıca, Komite'nin her bir üyesine kopya verilmesini istiyorlarsa, raporlarının 15 basılı kopyasını aşağıdaki adrese göndermelidir:

İşkenceye Karşı Komite Sekretaryası İnsan Hakları
Anlaşmaları Bölümü
Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR)
Palais Wilson - 52, rue des Pâquis
CH-1201 Cenevre (İsviçre)

3. Alternatif raporlar - içerik ve biçim

Gölge raporların hazırlanması için takip edilmesi gereken belirlenmiş bir format yoktur. Ancak, temel bir kural olarak, raporun yapısının üç ana unsuru içermesi gerektiğini unutmayın: giriş, içerik, sonuç ve tavsiyeler.

a. *Kapsamlı veya tematik yaklaşım*

Alternatif bir rapor hazırlarken, iki yaklaşımdan birini kullanabilirsiniz. Kapsamlı bir yaklaşım makale makale analiz içerirken, tematik bir yaklaşım uzmanlaştığınız belirli bir alana veya temaya odaklanacaktır. Hangi yaklaşımı seçeceğiniz tamamen size bağlıdır ve bu sizin kapasitenize ve çalışmanızın odağına bağlı olacaktır.

b. *İçerik*

i. *LOI'lerin/LOIPR'lerin kabulü için rapor*

Komite, UNCAT'in etkili bir şekilde uygulanmasına ilişkin en önemli konuların bir listesini kabul edecektir. Bu liste, Komite'nin önümüzdeki Taraf Devlet incelemesi için dikkatini yönlendirecektir ve bu nedenle STK'ların Komite'yi daha fazla inceleme gerektiren öncelikli alanlar olarak tanımlanması gereken vakalar, temalar veya alanlar konusunda uyarması ve argümanlarını desteklemek için bilgi sunması kritik önem taşımaktadır.

ii. *Taraf Devlet raporuna rapor*

Bu, Devlet raporundaki sunumlar hakkında yorum yapması ve ek veya eksik bilgi sağlaması bakımından Devlet raporunu hem tamamlayıcı hem de bütünleyici olabilir. Özellikle şu sorulara cevap vermelidir: ne, nerede, ne zaman, kim, neden ve nasıl.

iii. *Takip sürecinde geri bildirim sunmak*

Bir Taraf Devletin Komite tavsiyelerini nasıl uyguladığına ilişkin geri bildirim genellikle eksiktir. Komite'nin durumu daha etkin bir şekilde izleyebilmesi için, STK'lar Komite tavsiyelerinin nasıl yerine getirildiğini rapor etmeli, tavsiyelerin uygulanmasındaki zorlukları gösteren durumlar veya Taraf Devlet'in uyumsuzluğu konusunda Komite'yi uyarmalıdır.

c. *Güvenilir istatistikler kullanın ve uzmanlık bilginizi paylaşın*

Alternatif raporda dile getirilen hususlar, istatistiki verilerle veya belirli insan hakları ihlalleri/ihlalleri vakalarına ilişkin gerçek örneklerle desteklendiğinde çok daha büyük bir güce sahip olacaktır. Bir Devlet incelemesi ile bir sonraki inceleme arasında toplanan istatistiki verilerin sunulması, bulgularınızı doğrularak gölge rapora güvenilirlik katacaktır.

d. *Uzunluk*

Kullanılan dil özlü olmalı ve gölge rapor mümkün olduğunca kısa olmalıdır. İyi yazılmış kısa bir rapor, Komite'nin vurgulamak istediğiniz temel konulara odaklanmasını sağlayacaktır.

e. İKK'ya sunulan gölge raporlara ilişkin iyi uygulama örnekleri için aşağıdakileri göz önünde bulundurun:

- Uluslararası Af Örgütü'nün Meksika hakkındaki gölge raporu (2012)³ (tematik rapor)
- ARCT'nin Arnavutluk hakkındaki gölge raporu (2012)⁴ (isteğe bağlı raporlama prosedürü)
- CCLA'nın Kanada için kabul edilecek LOI'lere ilişkin raporu (2012)⁵

4. Ek faydalı bilgi kaynakları

UNCAT'e ilişkin onay, çekince ve beyanların durumu

http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-9&chapter=4&lang=en

UNCAT İhtiyari Protokolüne ilişkin onay, çekince ve beyanların durumu

http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-9-b&chapter=4&lang=en

BM oturumları, toplantıları ve etkinliklerinin takvimi/zaman çizelgesi

<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/Meetings.aspx>

³ Bkz. http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/docs/ngos/AI_Mexico_CAT49_en.pdf

⁴ <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/cats48.htm>

⁵ <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/cats48.htm>

Takip prosedürlerinin dokümantasyonu mevcut

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/follow-procedure.htm>

Her bir Taraf Devlet için belgeler de dahil olmak üzere İKS

oturumları <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/sessions.htm>

İşkenceye Karşı Komite için usul kuralları

<http://tb.ohchr.org/default.aspx?Symbol=CAT/C/3/Rev.5>

Sivil ve Siyasi Haklar Merkezi tarafından yayınlanan BM İnsan Hakları Komitesi için
STK'lara yönelik alternatif raporlama kılavuzu

<http://www.ccprcentre.org/publication/ngo-guidelines-on-the-reporting-process-of-the-un-human-rights-committee/>

EK 1. İsteğe bağlı raporlamayı kabul eden Taraf Devletlerin listesi prosedür (Ocak 2013 itibariyle)

2007 yılında İşkenceye Karşı Komite, Komite'ye sunulması gereken bilgi miktarını azaltarak Taraf Devletlere raporlama döngülerinde yardımcı olan yeni bir isteğe bağlı raporlama prosedürünü kabul etmiştir. Taraf Devletlerin LOIPR'lere verdikleri raporların/cevapların durumu hakkında daha fazla bilgi edinmek için OHCHR web sitesindeki "İsteğe bağlı raporlama prosedürü" bölümünü ziyaret edin⁶.

Cezayir	İzlanda	Sırbistan
Arjantin	İsrail	Slovakya
Avustralya	İrlanda	Slovenya
Avusturya	İtalya	İspanya İsveç
Azerbayca	Japonya	İsviçre
n Belçika	Ürdün	Filipinler
Belize	Kenya	Türkiye
Benin	Kore	Türkmenistan
Bolivya	Kuveyt	Uganda
Bosna ve	Kırgızistan	Ukrayna
Hersek	Letonya	Amerika Birleşik
Brezilya	Litvanya	Devletleri
Bulgaristan	Libya	Uruguay
Kamboçya	Lihtenştayn	Özbekistan
Çad	Lüksemburg	Zambiya
Şili Çin	Makedonya	
Kolombiya	Malta	
Kosta Rika	Mauritius	
Hırvatista	Meksika	
n Kıbrıs	Moldova	
Çek Cumhuriyeti	Moğolistan	
Danimarka	Monako	
Ekvador	Karadağ Fas	
El Salvador	Hollanda Yeni	
Estonya	Zelanda	
Finlandiya	Norveç	
Gürcistan	Paraguay	
Gana	Peru	
Yunanistan	Polonya	
Guatemala	Portekiz	
Gyuana	Romanya	
Honduras	Rusya	
Macaristan	Federasyonu	

⁶ Bkz. <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cat/reporting-procedure.htm>